

**ТЕМА: НАДАННЯ САМО - ТА
ВЗАЄМОДОПОМОГИ ПРИ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ
ТЕХНОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО
ХАРАКТЕРУ**

Мета:

1. Ознайомити слухачів зі способами та засобами надання першої долікарської медичної допомоги потерпілим.
2. Вивчити основні способи та прийоми надання першої долікарської медичної допомоги потерпілому.

Питання для актуалізації опорних знань:

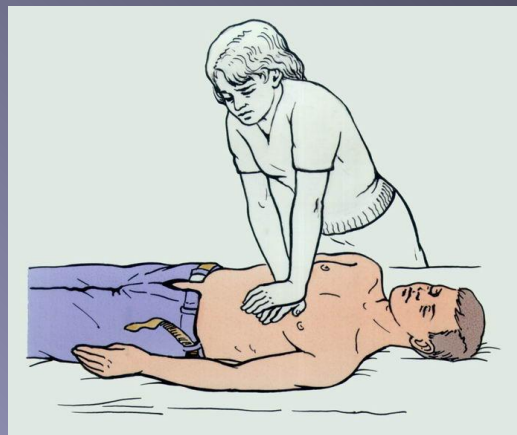
1. Перша допомога при пораненнях та кровотечах.
2. Прийоми і способи зупинки кровотеч.
3. Допомога при переломах, вивихах, розтягненнях. Прийоми і способи іммобілізації за допомогою табельних та підручних засобів.
4. Допомога при опіках, обмороженнях, випадках шоку, памороках, ураженнях електричним струмом, тепловому і сонячному ударі.
5. Реанімаційні заходи. Способи проведення штучного дихання і непрямого масажу серця.
6. Особливості надання допомоги при отруєнні радіоактивними, отруйними, токсичними речовинами.

Література і посібники

1. Підручник з ЦО: А. І. Бурназян, “Руководство по медицинской службе гражданской обороны”;
2. Підручник, А. Ф. Решетов: Підручник для підготовки санітарних дружин та санітарних постів;
3. А. П. Руденко, Ю. Н. Косов: Учебно-методическое пособие для проведения занятий по ГО с населением, не занятым в сферах производства и обслуживания;
4. М. І. Стеблюк: “Цивільна оборона”/підручник/ - Київ, “Знання-Прес”, 2003 року;
5. А. Ю. Аксельрод: “Скорее скорой”;
6. Аграрний університет: “Надання долікарської допомоги потерпілому” (методичні вказівки), м. Біла Церква, 1988 рік;
7. Ю. С. Скобко, Л. М. Тіщенко, В. Г. Цапко: “Безпека життєдіяльності”, Вінниця, 2000 рік.

ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА

- ▣Негайна – припинення дії зовнішніх вражаючих факторів на потерпілого.
- ▣Термінова - надання допомоги постраждалому в залежності від стану його організму.
- ▣Нетермінова - організація швидкого транспортування постраждалого до медичного закладу.

КРОВОТЕЧІ

- Артеріальні
- Венозні
- Капілярні

Зупинка кровотечі може бути здійснена:

- пальцями;
- згинанням кінцівки в колінному або тазостегновому суглобах;
- накладанням джгута.

В теплий час джгут накладається до 2 годин, а в холодну пору до 1-1.5 години.

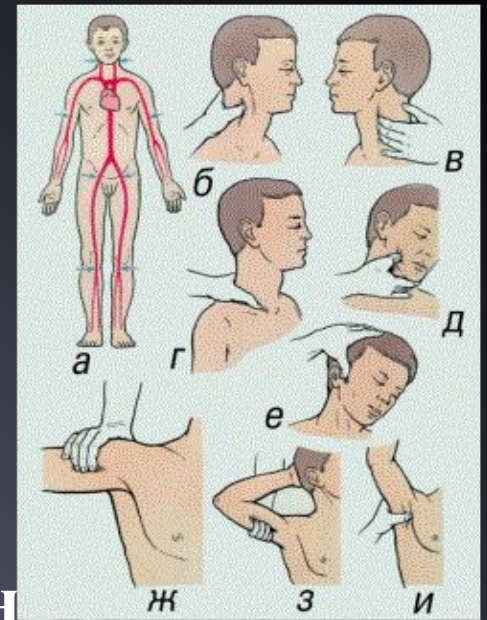

Рис. 5.2. Метод временной остановки (пальцевое прижатие) артериального кровотечения: а – схема расположения магистральных артерий и точек их прижатия (указаны стрелками)

ПРАВИЛА НАКЛАДАННЯ ДЖГУТА:

- перед накладанням джгута кінцівку підіймають на 2-3 хвилини догори для знекровлення;
- накладають тільки на обгорнуте чимось (бинтом, тканиною або поверх зачченого рукава одягу вище рани), щоб не затиснути нервових кінцівок на шкірі потерпілого;
- джгут накладають на 10-15 см вище рани (ближче до серця) на першу третину кінцівки;
- кінцівку по можливості фіксують до тулуба.

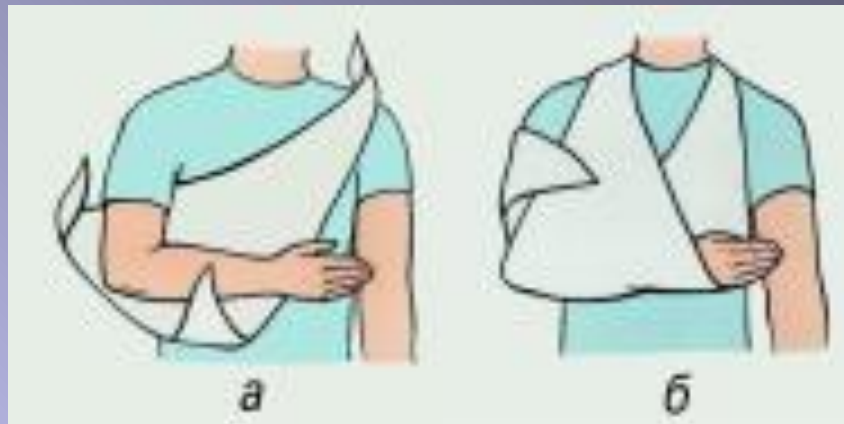
УШКОДЖЕННЯ ТКАНИН, СУГЛОБІВ, КІСТОК

- **Травма** - це порушення тканин і органів.
- **Удар** - ушкодження тканин і органів внаслідок тупого удару без порушень цільності шкіри.
- **Вивих** - ушкодження, при яких зміщуються суглобні кінці кісток.
- **Стискання** - наслідок тиску великої ваги на організм людини, пошкодження судин і нервів.
- **Перелом** - порушення цільності кісток.

ПЕРША ДОПОМОГА

– закріпити пошкоджені кістки та суглоби в нерухомому і найзручнішому для потерпілого стані та виконати протишокові заходи.

Правильна фіксація пошкоджених кінцівок попереджує зміщення уламків, зменшує пошкодження судин, м'язів, нервів та шкіри гострими краями уражених кісток.

ОПІКИ

Опік - це ушкодження тканин організму в результаті впливу навколишніх факторів.

Опіки поділяються на чотири ступені:

- 1 ступеня** - почервоніння та набряк шкіри, які через кілька днів зникають.
- 2 ступеня** - почервоніння шкіри, утворення пухирів, заповнених прозорою рідиною.
- 3 ступеня** - відмирання шкіри та тканин.
- 4 ступеня** - обвуглення шкіри, м'яких тканин, ураження м'язів, сухожилля, кісток.

ПЕРША ДОПОМОГА

- як можливо швидше остудити опечене місце струменем холодної проточної води;
- шкіру навколо ураженої ділянки обробити спиртом, одеколоном, 2-% розчином питної соди та накласти стерильну пов'язку;
- забороняється змащувати рани олією, мазями, засипати порошками, видаляти з них іногородні тіла та відривати пухирі.

ОБМОРОЖЕННЯ

Залежно від пошкодження розрізняють примороження, обмороження і замерзання.

Обмороження поділяються на чотири ступені:

- 1 ступеня - почервоніння та набряк шкіри.
- 2 ступеня - утворення пухирів, заповнених прозорою рідиною.
- 3 ступеня - відмирання шкіри, та тканини, шкіра чорного кольору .
- 4 ступеня - відмирання всіх тканин, включаючи кісткову .

ПЕРША ДОПОМОГА

- при обмороженні першого ступеню ушкоджену ділянку розтирають тканиною, ватою, зігрівають в теплій воді, доки вона не почервоніє;
- обморожені вуха, щоки, ніс розтирають до почервоніння та протирають спиртом;
- при II-IV ступені – загальне зігрівання в теплій ванні, розтирання горілкою, спиртом, на ушкоджені ділянки накладають стерильні пов'язки та негайно госпіталізують.

ТЕПЛОВІ ТА СОНЯЧНІ УДАРИ

Ознаки:

- відчуття втоми, головний біль, запаморочення, нудота, спрага;
- шум в вухах, задишка, прискорене серцебиття, почервоніння обличчя, носові кровотечі.

Дотримуйся таких основних правил:

- одяг повинен бути з легкої матерії, обов'язково мати головний убір;
- не знаходитись довго на сонці, періодично прохолоджуватись, дотримуватися питного режиму.

ПЕРША ДОПОМОГА

- укласти постраждалого в тінь, підняти йому голову , зняти одяг, що ускладнює дихання, охолодити організм - прикласти холодні компреси на голову, шию, груди;
- охолодження не повинно бути різким і швидким;
- напоїти прохолодною, трохи підсоленою водою;
- при втраті свідомості та порушенні функцій організму негайно проводити реанімаційні заходи.

ОТРУЄННЯ

Недоброякісні харчові продукти викликають харчову токсичну інфекцію.

Передозування ліків, безконтрольний доступ до них дітей, вживання без рекомендацій лікаря, самолікування веде до отруєння ліками.

Зловживання алкоголем приводить до важкого алкогольного отруєння

Чадний газ, несправне пічне опалення при поганій вентиляції, загазованість салону автомобіля чи приміщення приводить до важких наслідків.

ОЗНАКАМИ ОТРУЄННЯ Є :

- нудота, блювання, болі в животі, рідкий частий стілець з слизом чи кров'ю;
- зп'ятніння, загальна слабкість, сонливість, зміна артеріального тиску, пульсу, спрага, втрата свідомості, судоми, параліч дихання;
- порушення функцій центральної нервової системи, потерпілий засинає з переходом до втрати свідомості, пригнічення дихального ритму, параліч серця.

ПЕРША ДОПОМОГА

- терміново очистити шлунок потерпілого;
- промити шлунок великою кількістю теплої води;
- дати прийняти таблетки активованого вугілля;
- зробити очищувальну клізму;
- зігріти руки, ноги потерпілого теплими грілками;
- при отруєнні чадним газом - винести на свіже повітря, привести до свідомості, при необхідності провести реанімаційні заходи .

Узагальнюючий матеріал підготувала:
вчитель предмету «Захист Вітчизни»
КЗ СОР Глухівського ліцею-інтернату
з посиленою військово-фізичною підготовкою
Савицька Інна Михайлівна